

Analýza recepce vybraných principů římského dědického práva ve střední Evropě

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá analýzou vybraných principů římského dědického práva a jejich recepcí v právních řádech střední Evropy, konkrétně v rakouském Všeobecném zákoníku občanském z roku 1811 a českém občanském zákoníku z roku 2012, a to prostřednictvím studia antických právních pramenů, novodobé romanistické literatury, moderní zákonné úpravy a příslušné komentářové literatury. Pro komparaci uplatnění římskoprávních principů v moderním právu byl vybrán princip povinného dílu a princip *nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest*. Jelikož delační důvody a principy k nim náležející představují jeden z pilířů teoretické stavby dědického práva, je vhodné připomenutí jejich římskoprávních kořenů. Důvodem tohoto zkoumání je dále fakt, že v nejedné moderní kodifikaci občanského práva je právo římské vyzdvihováno jako ideální vzor, a proto je nutno zkoumat, zda je moderní právní úprava římským právem skutečně ovlivněna a zda nejde jen o líbivou proklamaci zákonodárce. V diplomové práci je rozebrán vývoj zmíněných principů v římských dějinách a též výjimky z těchto zásad, a to posloupnost proti testamentu a tzv. vojenský testament.

Cílem principu povinného dílu je zabezpečit nejbližší členy zůstavitelovy rodiny po jeho smrti. V římském právu byl princip chápán stejně jako dnes, byť v jednotlivostech se právní úprava liší. V souvislosti s povinným dílem se práce věnuje též problematice exheredace, která s principem povinného dílu bezprostředně souvisí. Zásada *nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest* definuje vztah testamentární a intestátní posloupnosti, jelikož zakazuje kombinaci obou dědických posloupností, které proti sobě zpravidla stojí ve vzájemné opozici. Zatímco v Římě byla zásadou určující, dnes pozbyla svého původního významu a uvolnila místo principu volnosti zůstavitele. Práce dokazuje, že ačkoli se v daných případech většinou jedná o inspiraci samotnými základy dědického práva, a ne o jeho doslovné převzetí, lze stále hovořit o recepci římského práva, jeho principů a mechanismů fungování do práva moderního.

Klíčová slova

římské právo; dědické právo; povinný díl; *nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest*